

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.597/2016/6. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. november 28. napján kelt 4.P.21.940/2015/26. számú ítélete ellen a felperes részéről 27., míg az alperes részéről 28. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit azzal a pontosítással **hagyja helyben**, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 230 436 (kettőszázharmincezer-négyszázharminchat) Ft, az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték pedig 93 607 (kilencvenháromezer-hatszázhet) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100 000 (százezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 282 133 (kettőszáznyolcvankettőezer-százharminchárom) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2007. október 25. napján **(kölsönszerződés száma)**. számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 4 203 000 Ft kölcsönt folyósított a felperesnek a **(gpmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű megvásárlása céljából. Az egyedi szerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban, a teljes hiteldíjmutatót 8,98 %-ban határozták meg. Rögzítették továbbá a havi törlesztőrészek összegét (50 886 Ft), számát (120 db), esedékességét és az összes törlesztőrészlet összegét (6 105 320 Ft). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) (árfolyamváltozás II) elszámolásának módjaként az ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

- **I.7.:** „Havi Fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”
- **I.17.:** „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”
- **I.22.:** „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”
- **I.23.:** „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb,

a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

- **I.24.:** „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján"

- **I. 25.:** „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

IV.4.: „A hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani." E szerződési pont tartalmazza a kamatszámítás képletét.

- **V.6.:** „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetében a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetén a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása."

- **IV.7.:** „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap."

- **IV.9.:** „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

- **VI.1.:** „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

- **XI.1. pont:** „Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás és az Árfolyamváltozás I. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A Kamatváltozás miatti kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztőrészletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztőrészletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözete a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, amelynek arányában a szerződés futamideje módosul."

- **XI.4. pont:** „Rendkívüli árfolyam esemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 7. pont).

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatlábat 8,88 %-ban tüntette fel. Az elszámolás felülvizsgálnak minősül.

Az alperes 2015. augusztus 31. napján a kölcsönszerződést felmondta a felperes fizetési késedelmére hivatkozással, és egyidejűleg bejelentette, hogy élni kíván a perbei gépjárműre vonatkozó opciós joggal.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 2 759 083 Ft megfizetésére, valamint a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű törzskönyvének a kiadására. Keresetének indokolása szerint a szerződés nem tartalmazza a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában foglalt tartalmi elemeket, azaz az ügyleti kamat éves százalékos értékét és a teljes hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározását és összegét, amely miatt a kölcsönszerződés elsődlegesen létre nem jöttek tekintendő, míg másodlagosan érvénytelen. Állította, hogy az alperes olyan költségeket (árfolyamrés, szerződéskezelési díj, ügyviteli költség) is figyelembe vett a THM meghatározásakor, amelyek felszámítására nem jogosult, illetve, amelyeket a szerződés nem tartalmaz. Kiemelte, miután az ügyleti kamatláb nem került feltüntetésre a szerződésben, tekintve továbbá, hogy az a szerződés adatai alapján nem is számítható ki, az Üsz. I.18.c. pontja alapján referenciakamat megfizetésére köteles. Állította, hogy a kamat mértéke tekintetében a DH2 tv. szerinti elszámolás adatai nem vehetők figyelembe, az ugyanis nem tartalmazza az induló kamatlábat és azokat az adatokat, amelyek alapján a kamat mértéke kiszámítható, így az nem konvalidálódhatott, és emiatt a THM százalékos mértéke sem tekinthető meghatározottnak. Állította, hogy a Kúria közérdekű perben az Üsz. V.5. és V.7. pontja érvénytelenségét megállapította, ezért az alperes a hirdetményben megállapított tetszőleges költséget és díjat nem terhelhette ki. Álláspontja szerint árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség nem, vagy - az Üsz. I.23. pontja alapján - legfeljebb 25%-os mértékig terheli, az árfolyamkockázatról ugyanis nem kapott tájékoztatást, ezért az egyedi szerződés és az Üsz. általa megjelölt rendelkezései érvénytelenek. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződés hatályossá nyilvánítását. Számítása szerint az eddigi teljesítéseit figyelembe véve a kölcsön tőkeösszegének és annak az Üsz. I.18.c. pontja szerinti LIBOR-kamatával számolva a követelt összegű túlfizetése keletkezett. A törzskönyv kiadására alapított keresetének indokaként előadta, egyfelől a szerződésből eredő kötelezettségének eleget tett, másfelől érvénytelen az opciós szerződés 5. pontja, valamint az Üsz. IV.7. pontja.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasításra irányult. Vitatta, hogy a szerződés bármely - a felperes által felhozott - okból érvénytelen lenne. Állította, hogy a felek a kölcsönszerződés valamennyi lényeges tartalmi elemét illetően megállapodtak. Azt nem vitatta, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került feltüntetésre, azonban álláspontja szerint ez az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos értékét, és azt 8,88 %-ban határozza meg. Kifejtette, az összes törlesztőrészlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbözet adja az összes induló kamatot, amelyből kiszámítható a kamat százalékos értéke, ezáltal az érvénytelenség oka kiküszöbölhető. Kiemelte, a szerződés tartalmazza a THM százalékban kifejezett mértékét, annak meghatározása a vonatkozó rendeletnek maradéktalanul megfelel. Hangsúlyozta, deviza alapú szerződést kötött a felperes, ami árfolyamkockázattal jár, erről a felperes az Üsz. V.6. pontjában teljes körű és részletes tájékoztatást kapott, így tudnia kellett, hogy az teljes egészében őt terheli, illetve annak felső határa nincs. Utalt arra, miután a felperes a szerződés érvénytelenségére alaptalanul hivatkozik ezáltal az erre alapított elszámolási igénye is alaptalan.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a teljesítéssel függ össze. Ehhez kapcsolódóan hivatkozott az üzletszabályzat IV.9. pontjára, valamint az annak helyébe lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.7. pontjára, amely a törzskönyv kiadásának kötelezettségét a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettsége teljesítéséhez köti. Állította, hogy a felperesnek még áll fenn tartozása vele szemben, ezért nem tarthat alappal igényt a gépjármű törzskönyvére.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes és az alperes jogelődje között 2007. október 25. napján **(kölcsönszerződés száma)**. számon létrejött kölcsönszerződést annak megkötéséig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 8,88 %-ban határozta meg. Megállapította, továbbá, hogy a kölcsönszerződés részét képező **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 195 000 Ft, míg az alperest 42 500 Ft eljárási illeték állam javára történő megfizetésére kötelezte, ezen felül a felperest az alperes javára 168 000 Ft + áfa perköltségben marasztalta. Határozatának indokolásában megállapította, a peres felek között svájci frank alapú fogyasztói kölcsönszerződés jött létre, amely az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatt érvénytelen, az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával azonban az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés érvényessé vált (konvalidálódott - 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pont). Ennek megfelelően a felülvizsgált elszámolásban megjelölt induló kamatláb meghatározásával érvényessé nyilvánította a szerződést.

A felperes által hivatkozott egyéb érvénytelenségi okok fennállását nem találta megállapíthatónak. Kiemelte, a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában és a 41/1997. (III.5.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően került meghatározásra. Alaptalannak ítélte a felperesnek azt a hivatkozását is, miszerint a szerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos alperesi tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen. Rámutatott, bár külön „kockázatfeltáró nyilatkozat” nem készült, a szerződés és az annak részét képező üzletszabályzat rendelkezéseinek, köztük a fix devizakonstrukció szabályainak tartalma alapján gondos átolvasás, megfelelő értelmezés mellett egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amely kizárólag a felperest terheli. A felperes terhére értékelte, hogy saját bevallása szerint az üzletszabályzatot nem olvasta el. Tévesnek ítélte azt a felperesi hivatkozást, hogy a Kúria közérdekű perben az Üsz.V.5. és V.7. pontja tisztességtelenségét megállapította.

A törzskönyv kiadására irányuló kereset kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törzskönyv hitelező általi birtokban tartása az opciós joghoz és nem a kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosíték, ez következik a kölcsönszerződés tartalmából, továbbá az Üsz.IV.9. és VI.1. pontjainak egybevetéséből. Hangsúlyozta, az ügyletkötést követő 5 év elteltére tekintettel az alperes vételi joga megszűnt, így az alperesnek nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, ezért köteles azt a felperes részére kiadni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes 1 484 996 Ft megfizetésére kötelezését, és „a szerződést felmondó okirat érvénytelenségének a megállapítását” kérte. Követelésének jogalapjaként változatlanul azt jelölte meg, hogy a szerződés a kamat meghatározásának, az árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak a hiánya és a THM téves meghatározása miatt érvénytelen. Emellett külön is hivatkozott az Üsz. V.6. pontja

érvénytelenségére. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a tőkén felül kizárólag annak jegybanki alapkamatával tartozik, árfolyamkülönbséget fizetési kötelezettség nem terheli.

Fellebbezésének indokai szerint az induló ügyleti kamatot a törvényi elszámolás nem tartalmazta, az elszámolás során az alperes csupán kamatcsökkentést hajtott végre, a kamat mértékét kizárólag a jogorvoslati eljárás keretében megküldött részletes elszámolás rögzíti, azt nem lehetett vitatni a DH2 tv. szerinti eljárásban, ezért téves az az ítéleti megállapítás, hogy az ügyleti kamat mértéke a törvény erejénél fogva konvalidálódott. Érvelése szerint, ha a bíróság a törvényi elszámolás rendelkezéseit tartotta elfogadhatónak, úgy a pert meg kellett volna szüntetnie, nem pedig ítélettel döntenie a kereset elutasításáról, miután a kereset a törvényi elszámolás adatainak nem felelt meg. Megítélése szerint a szerződés a kamat feltüntetésének hiányában az 58/2014. (XII.17.) MNB rendelet, valamint a 16/2015. (VI.4.) MNB rendelet megkerülésére irányul, amely tény az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott. Utalt arra, hogy az elsőfokú ítéletből nem állapítható meg, az elsőfokú bíróság a kamat szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt a szerződés teljes, vagy csak részleges érvénytelenségét állapította meg. Ellentmondásosnak és homályosnak tekintette az ítélet indokolását, mert álláspontja szerint abból nem lehet megállapítani, az elsőfokú bíróság amellet foglalt-e állást, hogy az Üsz. IV.4. pontjából egyértelműen kiszámítható az ügyleti kamat százalékos mértéke, vagy a szerződés a DH2 tv. alapján konvalidálódott, illetve, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból a szerződés teljesen, vagy részlegesen érvénytelen, valamint, hogy ezt az érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság küszöbölte-e ki, vagy a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolás. Véleménye szerint az induló ügyleti kamat nem lehet a felülvizsgált elszámolásban feltüntetett érték, mert annak tisztességtelenségét az alperes maga rögzítette a törvényi elszámolásban, a tisztességesnek tartott kamatmérték meghatározásával. Kiemelte, az ügyleti kamat feltüntetésének hiánya miatt a szerződés nem csupán a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja, hanem az 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdése és 218. § (1) bekezdése alapján is teljes egészében érvénytelen. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 213. § (1) bekezdésében foglaltakat, mert a szerződés teljes érvénytelenségére alapított keresetét nem bírálta el.

Kifejtette, mivel a szerződés érvénytelen, a kamat feltüntetésének hiánya miatt nem lehet érvényes a THM-re vonatkozó rendelkezése sem. A THM meghatározása nem valós, mivel a szerződésben fel nem tüntetett kamatot és a törvény, illetve a bíróság által érvénytelennek minősített rendelkezésen alapuló költségeket és díjakat (árfolyamrés, szerződéskezelési díj) is szerepeltetett abban az alperes. Utalt arra, hogy a Kúria közérdekű perben megállapította az Üsz. V.5. és V.7. pontjának tisztességtelenségét. Kifejtette, a kamatkikötés hiánya miatt a szerződés nem lehet deviza alapú, így ezen okból, valamint az Üsz. V.6. pontjának tisztességtelensége, továbbá a kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya miatt árfolyam különbséget fizetésének kötelezettsége nem terheli. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő tájékoztatást. Hangsúlyozta, az árfolyamváltozásról, annak tartalmáról a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztót tájékoztatni, ennek alátámasztásaként hivatkozott a 2008/48. EK irányelv rendelkezéseire, valamint az Európai Unió Bíróságának C/42-15. számú döntésére, és a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltakra.

A másodfokú eljárásban fellebbezési érveit kiegészítette, kiemelte, a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bíráinak 2016. november 28. napján tartott értekezletéről készült feljegyzésben foglaltak szerint a DH törvények rendelkezései alapján csak az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek semmisségét érintően történt meg a konvalidálódás, a kamat meghatározásának hiánya miatt nem.

Sérelmezte az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is, kérte annak leszállítását.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem elutasítását kérte. Fellebbezése indokolásában az Üsz. IV.9. pontjában foglaltakra történő utalásra kiemelte, akkor kötelezhető a törzskönyv kiadására, ha a kölcsönbevevő a szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének eleget tesz, a felperesnek azonban jelenleg is áll fenn tartozása. Emellett továbbra is hangsúlyozta, a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés és nem az opciós jog biztosítója. Állította, a szerződés részét képező **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzatot 2009. augusztus 1. napjával felváltotta a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat, amelynek V.7. pontja a korábbi üzletszabályzat IV.9. pontjával egyezően akként rendelkezik, hogy a hitelező csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Kiemelte, az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére törzskönyv kiadási kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől.

Érvelése szerint a Kúria elsőfokú bíróság által hivatkozott Pfv.V.21.970/2016/6. számú döntése okszerűtlen következtetésen alapul, így az nem tekinthető irányadónak. Álláspontjának alátámasztásául hivatkozott a 326/2011. (XII.28.) Korm. rendelet 100. § (3) és (4) bekezdésére, bírósági ítéletekre, valamint a Pénzügyi Békéltető Testület jelen jogvitára is vonatkoztatható ajánlásaira.

A felperes és az alperes fellebbezése egyaránt **alaptalan**.

A felperes fellebbezésében - egyebek között - kérte a felmondás érvénytelenségének - helyesen: jogszerűtlenségének - megállapítását. Ilyen kereseti kérelme azonban az elsőfokú eljárás során nem volt, s miután a Pp. 247. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet, azzal az ítéletábrával érdemben nem foglalkozhatott.

Az érdemben elbírálnak fellebbezési kérelmeket illetően az ítéletábrával kiemeli, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a szerződés érvénytelensége. Helyesen vonta le az érvénytelenség jogkövetkezményeit is akként, hogy az ügyleti kamatláb megjelölésének elmaradásából eredő érvénytelenségi ok e hiányosság pótlásával kiküszöbölhető. Az ítéletábrával egyetért az elsőfokú bíróság törzskönyv kiadásával kapcsolatos döntésével és annak indokaival is.

A felperes és az alperes fellebbezését érintően az alábbiakat emeli ki.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába ütközés

Az ítéletábrával egyetért az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a szerződés megfelel a hivatkozott jogszabályi rendelkezésben támasztott követelményeknek: feltünteti az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a szerződés, valamint az annak részét képező üzletszabályzat és hirdetmény pedig - ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította - rögzíti a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározását és azok összegét. A felperesi hivatkozással ellentétben az Üsz. V.5. és V.7. pontjának érvénytelensége közérdekű perben nem került megállapításra, és e szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására a felperes a jelen eljárásban nem terjesztett elő kérelmet. Mindennek azonban nincs jelentősége, mert ha az alperes a szerződésben és az annak részét képező üzletszabályzatban, valamint hirdetményben meg nem határozott költséget számít fel, az nem érinti a szerződés érvényességét, hanem a felek közötti

elszámolásra tartozó kérdés. Az a felperesi hivatkozás, hogy a THM nem valós, annak kifejezésre juttatása, hogy a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja. Ez azonban nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem akarati hiba miatt (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés) a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban erre alapítottnan a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy esetleg a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése alapján semmisnek minősülő árfolyamrész is szerepel a THM-ben, hiszen ezt az érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni az árfolyamrészrel a felperes javára, és miután a törvényi elszámolás megtörtént, az e miatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

A felperes a fellebbezésében változatlanul hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatteltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottnan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatteltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatteltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli

árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban jelen ügyben ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.22., I.24. és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17. pont), a mértékadó árfolyam (I.24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megfogalmazásának tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészeket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie.

Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a deviza alapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. Nincs peradat arra vonatkozóan, hogy a felperes a deviza árfolyamra, annak változására vonatkozóan a szerződéskötés során további tájékoztatást kért, ami arra utalt volna, hogy az alperes által nyújtott tájékoztatás ne lett volna számára érthető, és arra sem, hogy olyan tájékoztatást kapott, amelyből kiindulva alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás nem valós, esetleg nem őt terheli, vagy csak korlátozottan kell azt viselnie. Minderre figyelemmel a felperes alaptalanul kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság

figyelmen kívül hagyta az irányadó polgári jogegységi határozatokban (2/2014. és 6/2013.) a tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatosan előírtakat. Az elsőfokú bíróság a jogegységi döntésekben foglalt iránymutatások helyes alkalmazásával állapította meg: a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli, és annak nincs felső határa. Ennek megfelelően a felperes alaptalanul hivatkozott az Üsz. árfolyamváltozásból eredő kockázatok viselésének kölcsönbevevő általi vállalására vonatkozó V.6. pontja tisztességtelenségére is.

Ugyancsak téves a felperesnek az az álláspontja, hogy az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelensége a 2008/48. EK irányelvben foglaltak alapján állapítható meg. A hivatkozott irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit „a hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK. irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

Alaptalan a felperesnek az az érvelése is, miszerint következetes eljárás esetén az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó szerződési feltételek tekintetében is meg kellett volna állapítani a szerződés konvalidálódását az ügyleti kamat induló százalékos értéke megállapításához hasonlóan. A felperes állításától eltérően ugyanis az árfolyam-különbözetet a törvényi elszámolás nem tartalmazza, nem szerepelnek erre vonatkozó adatok sem a részletes, sem pedig a néhány oldal terjedelmű elszámolásban. A keresetlevélhez csatolt nem részletes elszámolás 3. oldala a „törlesztési táblázat elszámolás” alatt kifejezetten arra utal, hogy a törlesztőrészek nem tartalmazzák az árfolyam-különbözetet. A felperes egyébként sem azt vitatja, hogy az alperes helyesen számította ki az árfolyam-különbözet összegét, hanem azt, hogy annak viselése őt terheli. Ebben a kérdésben pedig a törvényi elszámolás során a felek között nem született megállapodás, és ezt a kérdést a DH törvények sem rendezték, így az ezzel kapcsolatos jogvita továbbra is bírósági útra tartozik.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves százalékos értéke. Nincs jelentősége annak, hogy az ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb következménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően - sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés).

Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. Mérlegelésének, a jogkövetkezmények közötti választásnak egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI.29.) PK vélemény 7. pont). A választás során valamennyi körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben.

Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése értelmében - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010 PK vélemény 5. pontja és a 6/2013 Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nem volt akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt volt megállapítható. Ez a hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelmet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettségét pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamat megjelölését maga a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való feltüntetését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor lehetőséget látott arra, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződést érvényessé nyilvánítsa.

Abban egyetért az ítélőtábla a felperessel, hogy a szerződés adatai és rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a felek a szerződéskötéskor milyen induló ügyleti kamatlábban állapodtak meg, az Üsz. IV.4. pontjában szereplő kétismeretlenes egyenlet alapján ugyanis annak kiszámításához egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó tudása nem elegendő. Utal ugyanakkor arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Emellett az ítélőtábla - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 törvény alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, az elsőfokú bíróság e körben kifejtett érveit azonban kiegészíti és pontosítja az alábbiak szerint.

A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az

érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogyan maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a felperes által a keresetlevélhez csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az induló ügyleti kamatlábat 8,88 %-ban határozta meg. A felperes az elszámolással szemben a törvényben biztosított jogorvoslatot nem merítette ki, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság, s ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint az alperes által a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban megjelölt induló kamatmértéket nem vitathatta. A DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által számára megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében. Annak nincs jelentősége, hogy az induló ügyleti kamat értékét az ún. részletes kimutatás tartalmazza, a nem részletes elszámolólevél 1. oldal utolsó bekezdése tartalmaz ugyanis arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen módon lehet igényelni a „részletes törvényi elszámolást”, illetve azt letölteni a megadott honlapról megelőző regisztrációt követően.

Arra helytállóan hivatkozott a felperes a másodfokú eljárás során, hogy - amint az a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bíráinak 2016. november 28. napján tartott értekezletéről kiadott Feljegyzésében is rögzítésre került - a DH1 és a DH2 törvények a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták. Nincs tehát akadálya annak, hogy a szerződés érvényessége a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően is vitatható legyen, azaz a fél kérheti a szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását a DH1 és a DH2 tv.-nyel nem érintett szerződési rendelkezések tekintetében, így a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára, és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással is. Ennek nem mond ellent az, hogy az elsőfokú bíróság - az ítéletálla álláspontjával egyezően - akként foglalt állást, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság az induló ügyleti kamatlábnak a DH2 törvény rendelkezései szerinti felülvizsgált elszámolás során a felek általi meghatározásával elhárult. A perbeli szerződés kamatot érintő konvalidációja ugyanis - az elsőfokú ítélet indokolásából is kitűnően - nem a DH1 vagy a DH2 törvény rendelkezése folytán következett be, hanem a peres felek megegyezése alapján, amely megegyezésen túl az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez szükség volt a szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítására is.

Az előzőekben írtakból következik az is, hogy téves a felperesnek a per megszüntetésével kapcsolatos álláspontja. A per megszüntetésének ugyanis akkor lett volna helye, ha a kereset tárgya kizárólag a DH1 tv. 3-4. §-ával rendezett kérdés lett volna.

A felperes hivatkozása, nevezetesen, hogy a felhívott MNB rendeletekre figyelemmel lenne megállapítható, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjának a megkerülésére irányul, nem értelmezhető. A megjelölt MNB rendeletek a szerződéskötés időpontját (2007.) követően léptek hatályba (2014. és 2015. év), így fogalmilag kizárt, hogy az abban foglaltakat a szerződéskötéskor figyelembe lehetett volna venni.

Alapítván az a felperesi érvelés is, miszerint az érvényessé nyilvánítás során a hiányzó kamatmérték az ún. tisztességes kamatmértékkel lett volna pótolható. Ez utóbbit illetően utal az ítélet tábla arra, hogy az alperes a felülvizsgált elszámolás során - a referencia kamat futamidő alatti csökkenésére figyelemmel - csökkenő üzleti kamattal számolt, a kezdeti 8,88 %-kal szemben a felülvizsgálatot közvetlenül megelőzően vett számításba 3,30 %-os kamatmértéket.

Alapítván az a felperesi hivatkozás is, hogy a szerződés az 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján semmis, mert nem felel meg a 218. § (1) bekezdésében írtaknak az induló üzleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiányában. Nem vitás, hogy a perbeli szerződés a Hpt. 77. § (2) bekezdése alapján írásbeli alakhoz kötött. Az 1959-es Ptk. 218. § (1) bekezdése szerint, ha jogszabály vagy megállapodás írásbeli alakot rendel, legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni. Visszterhes szerződések esetén lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott összeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés lényeges tartalmi eleme a folyósítandó kölcsön összege, másrészt az adós visszafizetési kötelezettsége. Ez utóbbi meghatározásának egyik lehetséges módja az adós által teljesítendő törlesztő részletek számának, összegének és esedékességének a megjelölése. Ezt a felek szerződése rögzíti, következésképp a szerződés írásba foglaltnak tekintendő.

Tévesen értelmezi a felperes az Európai Unió Bíróságának C/42-15. számú ügyben hozott határozatát. Abból ugyanis a felperesi állásponttal ellentétben nem vonható le az a következtetés, hogy akár a kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya, akár az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak a tőke visszafizetésének kötelezettsége terhelné. A Bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást, az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, s ebből adódóan a hivatkozott határozatnak nincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása. A Bíróság - egyebek között - abban a kérdésben foglalt állást ebben az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás keretében, hogy ellentétes-e az irányelvvel az a nemzeti jogi - az adott ügyben szlovák - szabályozás, miszerint ha a „hitelmegállapodás” nem tartalmazza az irányelv 10. cikke (2) bekezdésében megkövetelt összes tartalmi elemet, a megállapodást kamat- és költségmentesnek kell tekinteni, ha olyan tartalmi elemről van szó, amelynek hiánya kétségesse teheti a fogyasztó azon lehetőségének meglétét, hogy a kötelezettségvállalásának mértékét értékelje. A Bíróság az ilyen tartalmú szabályozást nem tartotta ellentétesnek az irányelvvel, ugyanakkor olyan megállapítást nem tett, miszerint az irányelv nemzeti jogba történő átültetése során a tagállamoknak a szlovák jog által szabályozott módon kellene szankcionálniuk az irányelvben megjelölt tartalmi elemek hitelmegállapodásban való feltüntetését elmulasztó hitelezőket. Épp

ellenkezőleg azt hangsúlyozta, hogy a szankciók megválasztása a tagállamok hatáskörében marad. A magyar jogalkotó azt a megoldást választotta, hogy a kötelező tartalmi elemek - köztük az induló ügyleti kamat szerződésben való feltüntetése - hiányát a szerződés semmissé nyilvánításával szankcionálta (Hpt. 213. § (1) bekezdés), a semmisség jogkövetkezményeinek - az irányadó törvényi rendelkezések (1959-es Ptk. 237. §, illetve DH2 tv. 37. §) keretei közötti - levonását ugyanakkor a jogalkalmazó hatáskörében hagyta. Minderre figyelemmel az Európai Bíróság felperes által hivatkozott ítéletéből nem következik az, hogy a felperesnek kamat-és költségmentesen, továbbá a szerződés fennállásának időtartama alatt bekövetkezett árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyásával kellene visszafizetnie az alperestől felvett kölcsön összegét, mint ahogy az sem, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségi ok a magyar jogszabályok alapján ne lenne kiküszöbölhető.

A fent részletezettekre figyelemmel alaptalan a felperesnek az a kifogása, hogy az elsőfokú bíróság nem bírálta el a szerződés érvénytelenségére alapított keresetét. Miután azonban a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított, s ebből adódóan már jogalapját tekintve megalapozatlan marasztalási igényét.

A törzskönyv kiadása

Alaptalanul támadja az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására kötelező rendelkezését. Az ítéletábra maradéktalanul egyetért az elsőfokú ítélet e körben kifejtett indokaival, azt megismételni nem kívánja. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli, az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz fellebbezésben hivatkozott II.1.e., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem. Annak, hogy a törzskönyv birtokban tartása a jogszabály által írt egyéb biztosítékoknál előnyösebb a felek számára, szintén nincs jelentősége a felek megállapodásának hiányában.

Nem ért egyet az ítéletábra az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2005/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Épp ellenkezőleg, az ítéletábra mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz Üsz. IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Mindennek nem mond ellent az alperes által hivatkozott 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (4) bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint a törzskönyvvel jogszerűen rendelkező ügyfélnek kell tekinteni egyebek között azt a pénzügyi intézményt, amelynél a törzskönyvet a jármű tulajdonosa pénzügyi követelés fejében letétbe helyezte, feltéve, hogy ez a rendelkezési jogot megalapozó okirattól megállapítható. Az alperes által hivatkozott kormányrendelet sem biztosítja

ugyanis a hitelezőnek a törzskönyv letéti őrzésének jogát önmagában azon az alapon, hogy a gépjármű vételárát vagy annak egy részét a gépjármű tulajdonosa a hitelező által nyújtott kölcsönösszegekből egyenlítette ki. A törzskönyv biztosítéki célú letétbe helyezésének alapja a felek erre vonatkozó megállapodása lehet, amely megállapodás tartalma dönti el, hogy a hitelező milyen feltételekkel és meddig tarthatja letéti őrzésben a törzskönyvet.

Az alperes által a fellebbezésében hivatkozott más bíróságok által egyedi ügyekben hozott döntések és a Pénzügyi Békéltető Testület ajánlása a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbösek, más ítéletek és határozatok tartalma a perben eljáró bíróságot nem köti.

Az opciós szerződés 2012. október 25. napján megszűnt, az alperes pedig maga sem hivatkozott a perben arra, hogy az erre nyitva álló 5 éven belül e jogát gyakorolta volna, ezért az alperesnek nincs jogalapja a törzskönyv birtokban tartására.

Perköltség

Az ítélet tábla az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésére irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása a felülvizsgált elszámolás adatai szerint 2 041 667 Ft, ezért az ítélet tábla az elsőfokú perértéket 5 400 750 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott tartozás: 2 041 667 Ft, a felperes keresetében követelt összeg: 2 759 083 Ft, a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset pertárgyértéke: 600 000 Ft).

Az elsőfokú eljárásban a felperes nagyobb részt pervesztes lett. A kölcsönszerződés érvénytelenségét ugyanis több érvénytelenségi ok fennállására alapította, amelyek közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította, a pénzfizetésére irányuló marasztalási keresetét pedig elutasította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében a pernyertesség-pervesztesség aránya 20-80 %-ban állapítható meg a felperesre terhesebben. Az ehhez kapcsolódó elsőfokú eljárási illetékből a felperes 230 436 Ft-ot, míg az alperes 57 609 Ft-ot köteles megfizetni, amely mellett az alperest terheli a törzskönyv kiadásához kapcsolódó elsőfokú eljárási illeték is (36 000 Ft). Ennek megfelelően az ítélet tábla a peres felek által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét a kifejtettek szerint pontosította.

Az ítéltábla a fentebb részletezettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - az eljárási illeték összegére és viselésére vonatkozó rendelkezésének pontosításával - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban mindkét fél fellebbezése eredménytelennek bizonyult. A felperes fellebbezése kapcsán a pertárgyérték 3 526 663 Ft (a felperes által kért marasztalás összege 1 484 996 Ft, az alperes által nyilvántartott tartozás 2 041 664 Ft), az alperes fellebbezésével összefüggésben pedig 600 000 Ft. A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pervesztességére, pernyertességére tekintettel, a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, ami a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (3), (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint megállapított ügyvédi munkadíjból áll.

Az alperes a fellebbezési eljárási illetéket leróta, amelyet fellebbezésének eredménytelenségére tekintettel viselnie kell. Mivel a felperes fellebbezése ugyancsak sikertelen volt, köteles az illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket megfizetni az Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

S z e g e d , 2017. április 5.

Dr. Szeghő Katalin sk.. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
 táblabíró